

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3303/2019. (XI. 18.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a büntetések és intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 176. § (4) és (5) bekezdései, illetve a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 103. § (7) és (8) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1.1. Az indítványozó (Fehér-Major Barnabás) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján a büntetések és intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 176. § (4) és (5) bekezdései, valamint a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 103. § (7) és (8) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó jelenleg szabadságvesztés büntetését tölti a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetben.
- [3] Az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, mert álláspontja szerint a Bv. tv. 176. § (4) és (5) bekezdései és az IM rendelet 103. § (7) és (8) bekezdései, amelyek 2018. július 1. napjától nem teszik lehetővé, hogy az elítélt számára a büntetés-végrehajtási intézet területén kívülről érkező csomagban élelmiszert, tisztálkodási szert, dohányterméket és – bizonyos kivételekkel – gyógyszert, gyógyászati segédeszközt vagy gyógyhatású készítményt küldjenek. Az említett rendelkezések értelmében a felsorolt termékkörhöz az elítéltek kizárólag úgy juthatnak hozzá, ha azt a büntetés-végrehajtási intézet területén működő, a személyes szükségletekre fordítható összeg levásárlására kijelölt üzletben állítatja össze az elítélt kapcsolattartója. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében az említett rendelkezések alaptörvény-ellenességét állította, mivel azok sértik az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdését, a VI. cikk (1) bekezdését, a XV. cikk (2) bekezdését, XX. cikk (1) és (2) bekezdését és a XXI. cikk (1) bekezdését.
- [4] Az indítványozó kifejtette, hogy a jogalkotó 2018. július 1-jei hatállyal úgy módosította az említett rendelkezéseket, hogy elesett attól a lehetőségtől, hogy egészséges élelmiszereket és tisztálkodási szereket kapjon a hozzátartozóitól érkező csomagban, holott a módosítást megelőzően rendszeresen élt e lehetőséggel. Álláspontja szerint a büntetés-végrehajtási szervektől – az e célra rendelkezésükre álló összegből – nem várható el az egészséges és a modern táplálkozástudománynak megfelelő étkeztetés, ezért volt fontos számára, hogy korábban havonta egyszer egészséges élelmiszereket és tisztálkodási szereket kaphatott csomagban, hiszen az említett termékeket a büntetés-végrehajtási intézet területén működő üzletben sem tudja megvásárolni, ugyanis az ott elérhető árukészlet behatárolt és „90 %-a egészségtelen”. A módosítás folytán hatályba lépett rendelkezések tehát sértik a testi-lelki egészséghez való jogát.
- [5] Ezenkívül a fokozottan fennálló egészségkárosító táplálékbevitel, az emiatti egészségromlástól való folyamatos félelem olyan pszichés nyomást gyakorol rá, ami megvalósítja a kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmód tilalmának a sérelmét.
- [6] Az indítványozó az egészséges környezethez való jog sérelmét abban látta, hogy a kifogásolt rendelkezések folytán – a büntetés-végrehajtási szerv területén található üzletből – kizárólag környezetszennyező és a szervezetét sem kímélő tisztítószeret tud beszerezni.
- [7] A kapcsolattartáshoz való jogát sérti álláspontja szerint, hogy a korábban a számára küldött – élelmiszert és tisztálkodási szereket is tartalmazó – csomag összeállításával a hozzátartozói a gondoskodásukat, szeretetüket

is kifejezték irányába, ami azonban az új rendszerben nem lehetséges, mert az említett termékek csak interneten keresztül, előre meghatározott árukészletből, személytelenül lehet kiválasztani.

- [8] Végül az indítványozó a hátrányos megkülönböztetés tilalmának megsértéseként értékelte egyfelől azt, hogy a kifogásolt szabályok különbséget tesznek az elítéltek és büntetés-végrehajtási intézetben nem tartózkodó személyek között az egészséghez való joguk tekintetében. Másfelől utalt rá, hogy az ismertetett szigorítás oka a büntetés-végrehajtási intézetekbe küldött tiltott tárgyak (például kábító hatású anyagok) visszaszorítása volt, ugyanakkor a szabályozás egyaránt sújtja azokat az elítélteket is, akiknek nem állt szándékában tiltott tárgyakat fogadni és – álláspontja szerint – az elítéltek 96–97 %-a ebbe, az utóbb említett körbe esik.
- [9] Az indítványozó a fentiekre figyelemmel kérte az említett rendelkezések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [10] 1.2. Az alkotmányjogi panasz kapcsán az igazságügyi miniszter az Abtv. 57. § (1b) bekezdés alapján megküldte álláspontját az Alkotmánybíróság részére.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóságra vonatkozó kritériumoknak.
- [12] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján – az alaptörvény-ellenes jogszabály hatályba lépésétől számított száznyolcvan napon belül lehet írásban benyújtani.
- [13] A Bv. tv. 176. §-át – beleértve a kifogásolt bekezdéseket is – a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény, egyes büntető tárgyú törvények, valamint az európai uniós és a nemzetközi bűnügyi együttműködést szabályozó törvények módosításáról szóló 2017. évi CXLIV. törvény 106. §-a módosította és ezek a törvényi rendelkezések 2018. július 1. napján léptek hatályba.
- [14] Az IM rendelet 103. § (7) és (8) bekezdéseit az egyes büntető- és büntetés-végrehajtási jogi tárgyú, valamint ezzel összefüggő igazságügyi tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló 22/2017. (XII. 22.) IM rendelet 41. § (3) bekezdése iktatta be, és a módosítás szintén 2018. július 1. napján lépett hatályba.
- [15] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2018. december 27-én adta át postázásra a büntetés-végrehajtási intézetben. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszt határidőben nyújtotta be az indítványozó.
- [16] Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [az Abtv. 26. § (2) bekezdés], a támadott jogszabályi rendelkezéseket [Bv. tv. 176. § (4) és (5) bekezdés, IM rendelet 103. § (7) és (8) bekezdés], az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [III. cikk (1) bekezdés; VI. cikk (1) bekezdés; a XV. cikk (2) bekezdés; XX. cikk (1) bekezdés és (2) bekezdés; valamint a XXI. cikk (1) bekezdés]; azok sérelmének lényegét, valamint a támadott jogszabályi rendelkezések megsemmisítésére vonatkozó kifejezett kérelmet. Ezen túl az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XX. cikk (1) és (2) bekezdésére vonatkozó részében megfelelő indokolást is tartalmaz, ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdés, VI. cikk (1) bekezdés, a XV. cikk (2) bekezdés, valamint a XXI. cikk (1) bekezdés tekintetében az indítványozó nem fejtett ki alkotmányjogilag releváns indokolást, így az említett alapjogok vonatkozásában nem teljesítette az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt feltételt.
- [17] Az Abtv. 26. § (2) bekezdés a) pontja alapján az Alkotmánybíróság eljárása akkor kezdeményezhető, ha alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül – bírói döntés nélkül – következett be a sérelem. Az indítványozó szabadságvesztés-büntetését töltötte a támadott jogszabályi rendelkezések hatályba lépésének napján és tölti jelenleg is, így az elítéltek részére történő csomagküldés szabályainak változása folytán közvetlen érintettsége megállapítható.
- [18] Az Abtv. 26. § (2) bekezdés b) pontjában foglaltak szerint az alkotmányjogi panasz eljárás kezdeményezésének másik feltétele, hogy a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás nincs vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó kimerítette. Az ügyben más jogorvoslati lehetőség nem állt az indítványozó rendelkezésére, így az indítvány ennek a feltételnek is eleget tett.
- [19] 3. Az Alkotmánybíróság ezután – az alkotmányjogi panasz Alaptörvény XX. cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmét állító része kapcsán – az Abtv. 29. §-ában rögzített, az indítvány befogadásához szükséges további feltételek fennállását vizsgálta.
- [20] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel

alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

- [21] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése a testi és lelki egészséghez való jog alanyi oldalát, a (2) bekezdése pedig az objektív, intézményvédelmi oldalát tartalmazza. A testi és lelki egészséghez való alapjog tartalma, terjedelme – a harmadik generációs jogok sorsát osztva – az orvostudomány elért szintje, műszaki, technikai szempontok mellett szükségképpen a nemzetgazdaság teherváló képességéhez, az állam és a társadalom lehetőségeihez igazodik. Az állami feladat teljesítésének kritikus mértéke pedig, vagyis a szükséges minimum meghatározása végletes helyzethez kötődik: egyes egészségügyi ellátások, vagy az ellátás adott területen – az ország meghatározott részén – tapasztalható teljes hiánya eredményez csupán alkotmányellenességet. Ezen túlmenően az állami kötelezettségként értelmezett egészséghez való jog sérelmének nincs alkotmányos mércéje {3292/2017. (XI. 20.) AB határozat, Indokolás [19], [22]}.
- [22] A támadott jogszabályi rendelkezések tekintetében ezért az alkotmányjogi panaszban szereplő érvek nem vetik fel az alaptörvény-ellenesség kételyét, illetve nem alapoznak meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést. A kifejtett indokok alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. október 29.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/33/2019.

